

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN REKREASYON SÖZLÜĞÜ

Editör

Dr. S. Sevil ULUDAĞ UYANIKER



© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş. 'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kâğıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8430-80-6

Kitap Adı

Özel Gereksinimli Bireyler için Rekreasyon Sözlüğü

Editör

S. Sevil ULUDAĞ UYANIKER
ORCID iD: 0000-0003-4997-4861

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SPO000000

DOI

10.37609/akya.1001

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Bu sözlüğü oluşturmadaki amacımız rekreasyon tanımının ne olduğunu toplumumuza açıklamak, rekreasyonel aktivitelere katılım aracılığıyla özel gereksinimli bireylerin toplum yaşamında daha aktif olmalarını sağlamaktır. Alan yazında yapılan akademik çalışmalar özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde rekreasyon ve eğitsel oyun eğitimi eksikliğini göstermektedir. Bu eksiklik, özel gereksinimli bireylerde zihinsel olarak rahatlayamama, obezite ve sedanter yaşam, tüm sağlık durumlarında akranlarına oranla gelişimde gerilik gibi rahatsızlıklara neden olmaktadır. Bu sözlük ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, halk eğitim merkezleri ve özel eğitim veren okullara rekreasyon kavramını açıklamak, rekreasyonel eğitimlerin kalitesini arttırmak, farklı rekreasyonel oyunlar ile özel gereksinimli bireylerin motor becerilerini geliştirmek, sosyalleşmelerini sağlamak, ailelerinin yaşam kalitelerini artırmak ve onları topluma kazandırmak hedeflenmiştir.

Bu sözlük TÜBİTAK 2209-A - Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programının katkısıyla oluşturulmuştur.

Cahit KURT

TÜBİTAK 2209-A "Özel Gereksinimli Bireyler için Rekreasyon Sözlüğü" Proje Yöneticisi

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

TANIMLAR 1

1.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Tanımı: 1

1.1.1. Özel Gereksinimli Bireylerin Sınıflandırılması; 1

1.2. Rekreasyon Tanımları; 2

1.2.1. Rekreasyonun Özellikleri: 4

1.2.2. Rekreasyon Türleri 4

1.2.2.1. Çeşitli Kriterlere Göre Rekreasyon

Sınıflandırması: 6

1.2.2. Rekreasyonun Faydaları Nelerdir? 7

1.3. Oyun ve eğitsel oyunlar 9

1.3.1. Oyun 9

1.3.2. Eğitsel Oyunlar: 11

BÖLÜM 2

Özel Gereksinimli Bireyler için Rekreasyon Uygulamaları

Yaparken Dikkat Edilmesi Gereken

Noktalar Nelerdir? 13

2.1. Program Erişilebilirliğini Sağlamak 15

BÖLÜM 3

Rekreasyonel Aktiviteleri Herkese Uyarlamak için

Kullanılan Yöntemler Nelerdir? 17

3.1. TREE Yöntemi 18

3.2. STEP Yöntemi 20

3.3. CHANGE IT Yöntemi 21

3.4. SEMA Yöntemi 22

BÖLÜM 4

Rekreasyonel Uygulamalar 25

4.1. Görme Yetersizliği Olan Bireyler için:.....	25
4.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireyler için:.....	26
4.3. Fiziksel Yetersizliği Olan Bireyler için:	28
4.4. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler için:	30
4.5. Otizimli Bireyler için:	34
4.6. Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler için:	37
4.7. Dil Konuşma Bozukluğu Olan Bireyler için:	38
4.8. Dikkat Eksikliği Olan Bireyler için:.....	39
4.9. Hiperaktivite Bozukluğu Olan Bireyler için:	40

BÖLÜM 5

Isınma Oyunları 43

BÖLÜM 6

Evde Yapılabilecek Eğitsel Oyunlar 47

BÖLÜM 7

Özel Eğitim Merkezlerinde Uygulanabilecek Parkur Oyunları 53

BÖLÜM 8

Esnetme-Germe Çalışmaları 57

Kaynaklar..... 60

KAYNAKLAR

- Adigüzel, H. Ö. (1993). Oyun ve yaratıcı drama ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Adigüzel, H. Ö. (2018). Eğitimde yaratıcı drama. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Akandere, M. (2013). Eğitici okul oyunları. Ankara: Nobel Yayınları
- Aykaç, M., & Köğce, D. (2020). Eğitsel oyunlarla matematik öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Austin, D. R. (2004). Therapeutic Recreation. 5. baskı. Illinois: Sagamore Publishing
- Boland M. Health promotion and health promotion needs assessment of people attending disability services in the HSE, East Coast Area. Doctorate of Medicine, University College Dublin. 2005
- Bullock, C. C., Mahon, M. J., & Killingsworth, C. L. (2017). Introduction to recreation services for people with disabilities: a person-centered approach (No. Ed. 4). Sagamore publishing.
- Castle, R., Lewis, D. E., & Mangan, J. (Eds.). (1986). Work, Leisure, and Technology. Longman Cheshire.
- Cushman, G. Laidler, A. (1990) Recreation, Leisure and Social Policy. Occasional Paper No. 4, Canterbury, NZ, Dept of Parks, Recreation & Tourism. Lincoln University, p. 2.
- Dunlap, L. L. (2009). An Introduction to Early Childhood Special Education Birth to Age Five. New Jersey: Upper Saddle River.
- Fentem PH. Education and debate ABC of Sports Medicine: Benefits of exercise in health and disease. British Medical Journal. 1994;308:1291-1295.
- Hazar, M. (1996). Oyunla eğitim. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları

- Hurd, A. R., & Anderson, D. M. (2010). The park and recreation professional's handbook. Human Kinetics.
- Iwasaki, Y., & Mannell, R. C. (2000). Hierarchical dimensions of leisure stress coping. Leisure sciences, 22(3), 163-181.
- Karadeniz, O., ve Er, H. (2021). Eğitsel oyunlarla sosyal bilgiler öğretimi.1. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Karaküçük, S. (2008). Rekreatyon boş zamanları değerlendirme (6. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S., Kaya, S., ve Akgül, B. (2017). Rekreatyon Bilimi 2. Ankara: Gazi Kitabevi
- Kargın, T. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi 2004, 5 (2) 1-13
- Kesim, Ü. (2006). Yerel yönetimlerde rekreatyon program ve hizmetleri. Sağlıklı Kentler Birliği Toplantısı, Eskişehir, 27-28.
- Kırcaali-İftar, G., Kurt, O., ve Ülke-Kürkçüoğlu, B. (2014). Otizmli Çocuğumu Tanımak İstiyorum. İstanbul: Tohum Otizm Vakfı Yayınları.
- Küçük, K. (2017). Örgütlerde düzenlenen rekreatyon etkinliklerinin çalışanların yabancılaşma düzeyleri ile ilişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Lancioni, GE (1994) Procedures for promoting independent activity in people with severe and profound learning disability: A brief review> Mental Handicap Res 7 (3):237-256
- Lancioni G.E., & O'Reilly M.F.(1998). A review of research on physical exercise with people with severe and profound developmental disabilities. Research in Development Disabilities, 19(6): 477-492.
- Mclean, D.D., Hurd, A.R. ve Rogers, N.B. (2005). Recreation and Leisure in Modern Society, USA: Johns and Bartlett Publishers

- Moone M.S., & Renzaglia A. (1982). Physical fitness and the mentally retarded: a critical review of the literature *Journal of Special Education*, 16(16) 3: 269 -287.
- Nary D.E., Froehlich A.K., & White G.W.(2000). Accessibility of fitness facilities for persons with physical disabilities using wheelchairs. *Topics in Spinal Cord Injury Rehabilitation*, 6(1): 90-101.
- Nishiyama S., Kuwahara T., & Maatsudea I. (1986). Decreased bone density in severely handicapped children and adults with reference to the influence of limited mobility and anticonvulsant medication *European Journal of Pediatrics*, 144(5): 457-763.
- Peniston, L.C. (1998). *Developing Recreation Skills in Persons with Learning Disabilities*. Sagamore Publishing, 804 North Neil St., Suite 100, Champaign, IL 61820..
- Shapiro, J.P. (1993). No pity: People with disabilities forging a new civil rights movement. New York, NY: Times Books.
- Şimşek, K. (2013). Alışveriş Merkezlerinde Ticari Rekreasyon ve Hizmet Kalitesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(3), 53-75.
- Uskan, S. B., & Bozkuş, T. (2019). Eğitimde oyunun yeri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 123-131.
- Van Hoorn, J., Monighan Nourrot, P., Scales, B., & Rodriguez Alward, K. (2011). *Play at the centre of the curriculum*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education Inc
- Washburn R.A., Zhu W., McAuley E., Frogle M., & Figois S.F. (2002). The physical Activity Scale for individuals with physical disabilities: Development and

Evaluation. Archives of Physical Medicine and Rehabilitation. 2002; 83:193-200.

- Weerapong, P., Hume, P. A., & Kolt, G. S. (2004). Stretching: mechanisms and benefits for sport performance and injury prevention. Physical Therapy Reviews, 9(4), 189-206.
- WHO (World Health Organization) (2003). Health and Development through Physical Activity and Sport Journal: Hill, Inc USA Vol. 4. PP 56-82.
- Yukic, T. S. (1970). Fundamentals of recreation. 2nd edn, New York, Harper & Row, p. 5

Web kaynakları:

- CARN Manual (2019). Sport and Active Recreation Programs for People with Disabilities: A resource kit for volunteers and staff
- CDC (2021). Increasing Physical Activity among Adults with Disabilities. Centres for Disease Control and Prevention. (2021, Ekim 15). <http://www.cdc.gov/ncbddd/disabilityandhealth/pa.html>
- ISD (2021). (2021, Ekim 10). <https://inclusivesportdesign.com/tutorials/how-to-adapt-and-modify-your-sport-activities-to-include-all/>.
- NCTRC (2021). About Recreational Therapy. (2021, Ekim 15). <https://www.nctrc.org/about-nctrc/about-recreational-therapy/>